

3

jaar moet mader minimaal rijpen, een maximumleeftijd is er niet.

18,8

graden Celsius is de gemiddelde jaartemperatuur in Funchal.

20

procent van het eiland is met laurierbos bedekt.

42

kilometer lang is de Vía Rápida, de vierbaanssnelweg langs de zuidkust.

100

paartjes van de zeldzame freira broeden in de bergen.

140

tunnels werden eind vorige eeuw op Madeira geboord, andere bronnen spreken van 300.

160

inwoners telt Achadas da Cruz, de kleinste gemeente van Madeira.

236

walvissen werden 1981 in Caniçal gedood, sindsdien is de walvisvangst verboden.

285

cruiseschepen leggen jaarlijks in Funchal aan.

500

kilogram weegt een lederschildpad. Dit dier kun je in de zee rond de eilanden tegenkomen.

793

plantensoorten groeien op het eiland; 118 daarvan zijn endemisch.

1862

meter hoog is de Pico Ruivo, Madeira's hoogste berg en de op twee na hoogste van heel Portugal.

2000

km lang is het netwerk van levada's op Madeira, inclusief zijtakken misschien zelfs wel 5000 km

4000

meter daalt de kust onder water af naar de diepzee.

18.000

ton bananen wordt jaarlijks op Madeira geoogst.

75.000

vrouwen borduurden vroeger voor de kantindustrie, nu zijn het er hoogstens nog 3000.

268.000

mensen wonen op de archipel, waarvan 5500 op Porto Santo en de rest op Madeira.

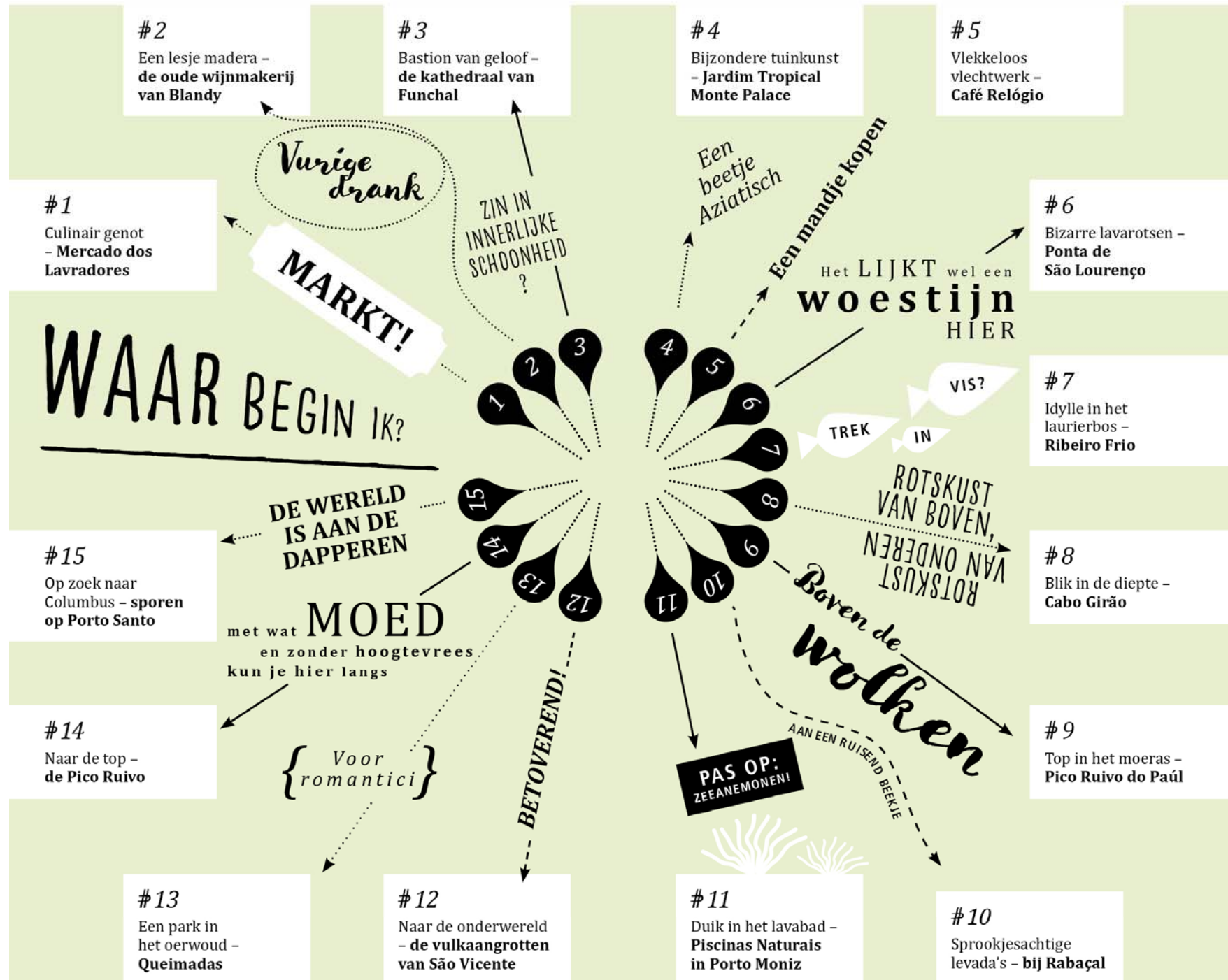
7.000.000

toeristische overnachtingen zijn er jaarlijks op Madeira.

18.000.000

jaar geleden vonden de eerste vulkaanuitbarstingen van Madeira plaats.

630
kilometer is de afstand tot de kust van Afrika.

3

Bastion van geloof – de kathedraal van Funchal

Kerken zijn in moderne reisgidsen geen belangrijk onderwerp meer. Waarom ga ik dan toch dieper in op de kathedraal van Madeira? Omdat daar het hart van de stad klopt. Elke dag weer nemen talloze gelovigen er plaats op de harde houten banken voor een moment van bezinning of om de mis bij te wonen.

Naast de ingang zegent Johannes Paulus II – in brons gegoten – zijn schaapjes. Aan de voeten van het beeld liggen bloemen. De 'reispaus' met een zwak voor Portugal kwam in 1991 naar Madeira, waar hij in een voetbalstadion voor duizenden mensen predikte. Sindsdien is hij bijzonder geliefd op het eiland.

Erfenis van de moren

De gevel van **Sé Catedral** 24 oogt streng en wordt gesierd door een door de tand des tijds sterk aangetast beeld van een engel boven het portaal. Het interieur is vrij donker. Langs de zijmuren flakkeren de door gelovigen aangestoken kaarsjes, die voor een mystieke sfeer zorgen. In de zijschepen lopen de meeste mensen achteloos over de grafstenen van Vlaamse suikerhandelaren, die in de 16e eeuw onder de vloer werden begraven. De stenen grafplaten importeerden ze al bij hun leven uit Antwerpen, om in 'aarde van het vaderland' bijgezet te worden.

Een blik omhoog zorgt voor een bewonderende uitroep: het kostbare cassetteplafond heeft vijfhonderd jaar overleefd zonder aan insectenvraat ten offer te zijn gevallen, dankzij het harde hout van de inheemse jeneverbes – ook wel madeiraceder genoemd. *Mudejares*, Moren die na de Reconquista in Portugal mochten blijven, vervaardigden hoogstwaarschijnlijk het ingewikkelde snijwerk, dat is ingelegd met ivoor. De details zijn het best te zien in het lichtere deel van het kerkschip aan de rechter voorkant.

Sacrale pronkzucht

Koning Manuel I, die ten tijde van de bouw van de Sé Catedral (begin 16e eeuw) over Portugal heerste, schonk en flinke som geld voor het hoogaltaar met elegante paneelschilderingen en de rijk gestoken koorbanken in de koorruimte. Van jongere datum zijn de vele barokaltaren (18e eeuw), met in de eerste plaats het weelderig vergulde altaar van de Allerheiligenkapel rechts van het hoofdaltaar. De Jozefkapel in het rechter zijschip heeft een geheel uit zilver bestaand tabernakel, dat versierd is met bloemenmotieven.

Als je om de kathedraal heen naar de achterkant loopt, kun je zien dat de bouwmeester daar zijn fantasie de vrije teugel heeft gelaten en een prachtige balustrade in manueïjnse stijl – vernoemd naar de koning – heeft geschapen met ridderkruisen en spits toelopende, als slakkenhuizen gewonden torentjes.

De Sé Catedral schreef geschiedenis. De in 1517 gewijde kerk was de eerste kathedraal buiten Europa. De eerste bisschoppen lieten zich echter niet op Madeira zien. Pas de vierde bisschop trad werkelijk aan en bestuurdte vanaf het eiland meteen heel West-Afrika. Vergeleken daarmee is het huidige bisdom nogal bescheiden, want het omvat enkel Madeira en Porto Santo.

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Sé Catedral 24: Largo da Sé, www.sefunchal.com, ma.-vr. 9-12, 16-17.30, za. 17-19, zo. 8-10, 11-12, 17-19 uur, geen bezichtiging tijdens de missen (ma.-vr. vanaf 11.15, zo. vanaf 11 uur), toegang gratis.

ETEN EN DRINKEN

Mooi uitzicht op de kathedraal biedt het terras van **Café Apolo** 8 (Rua Dr. António José de Almeida, tel. 291 23 46 00). Het gebouw is een fraai voorbeeld van art deco met aan de bovenkant van de gevel een speels bloemenfries van kleurig beschilderde tegels (*azulejos*).

In de belangrijkste winkelstraat van Funchal paraderen de stedelingen dag in dag uit. De kathedraal vormt er het decor.

Uitneembare kaart: kaart 3, E 4 | Plattegrond: blz. 18

13

Een park in het oerwoud – Queimadas

Eenden zwemmen snaterend in vijvers. Enkele met riet gedekte huizen staan tussen de rododendrons. Knoestige bomen omzomen smalle wegen, tussen het sappige groen bloeien exotische bloemen. De bostuin gaat naadloos in het laurieroerwoud over.

De stugge bladeren van de rododendron geven een herfstachtig tintje aan de met mos bedekte weg.

Queimadas **1** is op zijn mooist rond Pasen, als de azalea's en vervolgens de rododendrons in bloei komen. In de zomer is het de tijd van de margrietten en boterbloemen. Hier op een hoogte van 900 m is het vaak nevelig en een paar graden koeler dan aan de kust. De weinige huizen van Queimadas werden halverwege de 20e eeuw gebouwd als vakantie-accommodatie voor medewerkers van het bosbeheer en zijn niet permanent bewoond. In het park kun je naar believen rondwalen, alle wegen gaan vroeg of laat over in de aangrenzende bossen.

Nieuwsgierige varkens

Bij de **eendenvijver** leidt een brede weg over een houten brug omlaag naar een appelboomgaard en vervolgens naar een eenzaam, met riet gedekt huis. Hier ga je naar links naar een leuke varkensstal. De bewoners behoren tot een oud, klein varkensras dat door de eerste kolonisten in de 15e eeuw in de bossen van Madeira werd uitgezet. Traditioneel staan ze op het kerstmenu. In de vrije natuur worden de divers gekleurde, deels gevlekte varkens nog maar zelden aangetroffen. Het bosbeheer fokt ze om het ras te behouden.

Ommetje of wandeling?

Om even de benen te strekken is het brede bospad langs de **Levada do Caldeirão Verde** **2** van **Pico das Pedras** **3** naar Queimadas ideaal. Houd bij natte weersomstandigheden er wel rekening mee dat de leembodem glad kan zijn. Bovendien kunnen er na een flinke regenbui grote modderige plassen ontstaan. De levada is voor een groot deel afgedekt, maar hier en daar ontbreken de

stenen platen, zodat er grote gaten gapen (pas dus op!). Het begint bij restaurant **O Rancho** **1**. Hortensia's en montbretia's omzomen de route, daarnaast rijzen acacia's op. Je dringt steeds verder in het laurierbos door, dat hier bijzonder weelderig woekert. Een bruggetje overspant een snelstromende beek. Na vijf minuten bereik je het park van Queimadas.

Als je zin hebt om nog wat verder te wandelen, volg je gewoon de levada verder tot aan zijn oorsprong. Het wordt dan wel een stevige tocht, die vanaf Queimadas als de **PR 9** is aangegeven (heen en terug vanaf Queimadas 4 uur, vanaf Pico das Pedras 5 uur, middelzwaar). Het smalle, maar gelukkig met leuning beveiligde pad begint aan de oostrand van het park bij de eendenvijver. Een bord bij de toegang tot Queimadas toont het precieze verloop van de route (kijk voor actuele route-informatie op www.visitmadeira.pt). Tijdens de tocht krijg je fantastische vergezichten op ontoegankelijke ravijnen. Je komt door vier tunnels, zodat je een zaklantaarn moet meenemen. Als je bij een sluis komt, ga je links een kort pad in dat naar de **Caldeirão Verde** **4** omhoog loopt. Hier stort zich een waterval van de steile rotswand in een 'groene ketel', de rotswanden zijn overwoekerd met varens en mos. Na een welverdiende rustpauze loop je via dezelfde route weer terug naar je beginpunt.

INFORMATIE

Erheen: er zijn geen busverbindingen. Vanaf Santana moet je de hobbelijke weg naar Queimadas nemen (beperkte parkeermogelijkheden). Je kunt ook de R 218 richting Pico Ruivo nemen tot Pico das Pedras (grote parkeerplaats) en te voet (heen en terug 1 uur) naar Queimadas gaan.

ETEN EN DRINKEN

Goed gekruid, gesmoord wild konijn is een specialiteit van restaurant **O Rancho** (Pico das Pedras, tel. 291 57 20 22, dag, geopend, hoofdgerechten rond €7). Op de schaduwrijke binnenplaats kun je onder de boomvarens ook alleen koffiedrinken.

P
PICKNICK

In het weekend kun je hier makkelijk in contact komen met eilandbewoners. Bijvoorbeeld op de picknickplaats van de **boswachterij Pico das Pedras** **5**. Hele families grillen dan de onvermijdelijke *espitada* (vleespiesjes), drinken rode landwijn en brengen de dag door met kletsen en kaartspelen.

Uitneembare kaart: G 4